

Damir JOSIPOVIČ (2004), *Dejavniki rodnostnega obnašanja v Sloveniji*. Ljubljana: Založba ZRC (Geografija Slovenije, 9). 160 strani. ISBN 961-6500-67-8.

Stopnjo rodnosti, ki ne dosega ravni enostavnega obnavljanja prebivalstva, pogosto poudarjajo kot problem tako v vsakdanjem političnem kot tudi širšem družbenem diskurzu. Zato so poskusi definiranja dejavnikov, ki vplivajo na vse manj rojenih otrok, toliko bolj pomembni, saj pojasnjeni dejavniki ponujajo možnost za oblikovanje ukrepov, ki bi odgovorili na problematiko in sprožili zelene premike.

Josipovič se torej loteva v današnjem času zelo aktualne teme. V monografiji so opredeljeni tako dejavniki, ki vplivajo na stopnjo rodnosti v Sloveniji, kakor tudi njihova moč, medsebojna povezanost in součinkovanje. Avtor išče odgovore skozi geografijo, ki jo prepleta z demografijo in sociologijo. Osredotoči se na preverjanje značilnosti gibanja rodnosti v treh družbenoekonomsko strukturno različnih območjih Slovenije, in sicer v Prekmurju, Zasavju in v upravni enoti Domžale. Kriterij izbire teh treh območij je različna družbenoekonomska struktura.

Sestava monografije je pregledna in pri obravnavanju problematike upošteva princip logičnega sosledja, kar tudi bralcem, ki niso »doma« v demografiji, omogoči, da se seznanijo z vprašanjem rodnostnega vedenja v širšem pomenu. Besedilo dobro teče, a ga mestoma upočasnijo navajanje statističnih parametrov, ki jih statistično manj podkovani bralci slabše razumejo.

V uvodnem delu avtor opredeli obravnavano tematiko in cilje in umesti Slovenijo v demografske procese Evrope in preostalega sveta. Sledi pojasnitev empirije, ki je sestavljena iz dveh delov, in sicer iz analize podatkov, zbranih na Statističnem uradu Republike Slovenije, in iz analize podatkov, pridobljenih z anketo, izvedeno v šolskem letu 2000/2001 na vzorcu staršev otrok, ki so na analiziranih območjih v tistem času obiskovali prvi razred osemletke oz. drugi

razred devetletke. Teoretski del avtor namenja definiciji demografije, razlagi njene povezanosti z drugimi disciplinami pa tudi izbiri in pojasnitvi pristopa k obravnavani problematiki in teoretskemu okviru proučevanja rodnosti. Četrto poglavje obsega analizo rezultatov, izluščenih iz statističnih podatkov, in podatkov, zbranih z anketo, čemur sledi sintezni del ugotovitev.

Uporabljeni geografski pristop temelji na behavioristični teoriji, se pravi, išče povezave med obnašanjem ljudi in značilnostmi fizičnega ali družbenega okolja, iz katerega izhajajo in v katerem prebivajo. Časovno avtor zaobjame zlasti obdobje od leta 1980 – to je, od začetka drugega demografskega prehoda – do leta 2000. Prav v to obdobje namreč lociramo številne spremembe, ki se nanašajo na družinsko življenje v Sloveniji. To je čas začetka vidnih sprememb tako v družinskih potekih kakor tudi v zastopnosti družinskih oblik. In med spremembami v družinskem življenju sta tudi odlaganje rojstev v poznejša leta in zmanjševanje števila otrok, kar je seveda povezano z zmanjševanjem stopnje rodnosti. Ta je leta 1980 še dosegala raven obnavljanja prebivalstva, leta 2004 pa je bila stopnja rodnosti manjša že za enega otroka. Ženske v reproduktivnem obdobju imajo tako danes v povprečju skoraj otroka manj kot pred dobrimi dvajsetimi leti. Vendar rodnost sama po sebi ni problematična, dokler njeno upadanje ne začne rušiti medgeneracijskega sporazuma, s čimer lahko pride do resnih konfliktov med generacijami. Razlog je seveda v ekonomski komponenti oziroma, natančneje, v sporazumu, da delovno aktivna populacija vzdržuje generacije, ki so že izstopile iz trga dela.

Avtor se v analizi vplivov na rodnostno obnašanje bolj osredotoči na objektivne dejavnike rodnosti in poudarja biološke, ekonomske,

